

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗАСУДЖЕНИХ ЯК СКЛАДОВА МЕТИ ПОКАРАННЯ

Шкута О. О.

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри професійних та спеціальних дисциплін
Херсонського факультету Одеського державного університету
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

05 квітня 2001 року ВР України було прийнято КК України, статтю 50 якого закріплено, що покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого.

На відміну від попереднього КК 1960 року, яким встановлювалося, що «покарання не тільки є карою за вчинений злочин, але й має на меті виправлення і перевиховання засуджених у дусі чесного ставлення до праці, точного виконання законів, поважання правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами», ч. 2 ст. 50 КК України закріплено, що покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами [2]. А Перевиховання засуджених, як мета покарання, втратило свій законодавчий зміст.

Перевиховання засуджених не знайшло своє місце і у прийнятому 11 липня 2003 року КВК України та замінено було замінено ресоціалізацією – свідомим відновленням засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; поверненням його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві. Виправлення засудженого, як процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють у нього готовність до самокерованої правослухняної поведінки, являється необхідною умовою ресоціалізації (ст. 6 КВК України) [1].

По сьогоднішній день, ресоціалізації засуджених, не знайшлося місця у системі складових мети покарання, незважаючи на той факт, що суспільство завжди було зацікавлене в корінній перебудові свідомості засудженого, а тому законодавець повинен не тільки обмежуватися досягненням виправлення, але і вимагати закріплення

в особи таких властивостей і звичок, які виключають можливість вчинення кримінального правопорушення в майбутньому.

Держава, караючи злочинця, повинна зробити всі можливі ресоціалізаційні заходи, щоб він більше не став на протиправний шлях.

Крім того в умовах демократизації та гуманізації суспільства кримінально-виконавча політика має бути спрямована на забезпечення прав і свобод людини, а законодавство приведено у відповідність до міжнародних норм і стандартів – направлене на диференціацію та індивідуалізацію виконання покарань, що в свою чергу може реалізуватися через засоби ВіР засуджених і створити такі умови, які дозволять даним особам повернутися в суспільство законотрудами громадянами.

Водночас ВіР руйнує негативні наслідки соціалізації засудженої особи, переорієнтовує основні її складові, адаптує до умов відбування покарання та здійснює підготовку до звільнення і продовження життя в соціумі. При цьому засуджена особа повинна засвоїти систему знань, суспільних норм і цінностей, які дозволять їй набути нового соціального досвіду і здатності робити життєвий вибір, не пов'язаний з подальшим злочинним буттям.

Інколи буває так, що повністю законотрудна особа, вчиняючи, наприклад необережний тяжкий злочин, отримує покарання у виді позбавлення волі на певний строк. В процесі відбування покарання такої особи, основним завданням персоналу установи виконання покарань являється не її виправлення, а збереження тих законотрудних якостей її особистості, які у неї були до засудження та повернення в суспільство повноправного його члена, у зв'язку з чим ми переконані, що однією із складових покарання, з поміж виправлення, обов'язком має стати ресоціалізація засуджених, яка повинна отримати своє законодавче закріплення у ст. 50 КК України.

Література:

1. Кримінально-виконавчий кодекс України Кодекс України; Кодекс, Закон від 11.07.2003 № 1129-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>

2. Кримінальний кодекс України Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>